

Войтенко М. В.

Український науково-дослідний інститут спеціальної техніки та судових експертиз
Служби безпеки України

Котовська О. В.

Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ГАЛУЗІ ВІЙСЬКОВОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Стаття присвячена необхідності точної передачі смислових та стилістичних особливостей понять у військовій психології. Галузь військової психології характеризується складністю термінології, яка може суттєво змінювати свій зміст залежно від контексту. Це обумовлює необхідність точного визначення смислових і стилістичних особливостей понять, що використовуються в цій сфері. Точність термінів має критичне значення як для ефективного спілкування фахівців, так і для правильного розуміння явищ, що вивчаються. Переклад як один з видів мовної діяльності являє собою процес адекватної і повноцінної передачі думок, висловлених однією мовою, засобами іншої мови. Адекватний і повноцінний переклад обумовлює правильну, точну і повну передачу особливостей і змісту оригіналу і його мовної форми з урахуванням всіх особливостей структури, стилю, лексики та граматики. Основною проблемою перекладу термінів є те, що військова термінологія може мати кілька варіантів перекладу, оскільки терміни поділяють на однозначні і багатозначні. Не меншої уваги під час усного чи письмового перекладу текстів військової тематики заслуговують різного роду аббревіатури та скорочення, які здебільшого не мають відповідників у мові перекладу. Термінологія може містити не тільки номінативні значення, але й висловлювати специфічні емоційні та психологічні аспекти бойової обстановки. Інтерпретація інколи потребує використання калькування, адаптаційних стратегій або навіть створення нових термінів, особливо під час перекладу для потреб військових і цивільних фахівців. В даній статті ми досліджуємо специфічні поняття та терміни військової психології, які вимагають особливої уваги у процесі перекладу; виявляємо можливі проблеми та труднощі, пов'язані з перекладом військово-психологічної термінології. Визначаємо основні методи дослідження. В роботі передбачено використання методів порівняльного аналізу, лексико-семантичного аналізу, а також аналізу контексту для визначення особливостей та точності перекладу військових психологічних термінів. Специфіка перекладу слів у галузі військової психології має ряд термінів, які не завжди мають точні відповідники в іншомовних системах, що ускладнює їх переклад. Деякі терміни можуть бути адаптовані або змінені відповідно до культурних чи соціальних особливостей країни-цільової аудиторії. Переклад термінів військової психології вимагає високого рівня точності, оскільки неправильне трактування термінів може призвести до некоректних дій або хибних висновків у практиці. У разі відсутності прямого перекладу терміну, часто використовують кальки (переклад елементів слова) або створюють нові слова, що можуть викликати певні труднощі у розумінні. Контекстуальність: переклад військової психології також залежить від контексту, оскільки терміни можуть мати різні значення залежно від ситуації (наприклад, «стрес» або «командна поведінка»).

Ключові слова: військова психологія, еквівалентність і адекватність перекладу, запозичення, калькування, метафоричні вислови, фразеологізми, військова конотація, трансформація, контекстуальні синоніми.

Постановка проблеми. Переклад спеціалізованої термінології в галузі військової психології є важливим науковим та практичним завданням, з огляду на зростання ролі психологічної підтримки у військових структурах різних країн. Це особливо актуально для країн, що стикаються

з військовими конфліктами або мають потребу в реабілітації військовослужбовців після бойових дій. Проблема коректного та точного перекладу термінів військової психології полягає у передачі спеціальних понять, які мають важливе значення для роботи з військовими [3, с. 17]. Помилки

або неточності в перекладі можуть призвести до неправильного тлумачення психологічного стану військових, що ускладнює надання адекватної допомоги і може негативно вплинути на ефективність психологічної роботи. Однією з важливих проблем досягнення адекватності є передача стилю оригіналу. Стилiстичний аспект перекладу полягає у правильному виборі лексико-граматичних засобів відповідно до загальної функціонально-комунікативної спрямованості оригіналу з урахуванням існуючих літературних норм мови, якою виконується переклад.

Наукова значимість проблеми перекладу термінології військової психології пов'язана з необхідністю розробки уніфікованих підходів та методик перекладу [7, с. 38], які допоможуть стандартизувати терміни в міжнародних військових організаціях, таких як НАТО чи ООН. Практична значимість питання полягає в створенні умов для ефективної комунікації між фахівцями різних країн, що сприяє об'єднанню зусиль у подоланні психологічних проблем військових.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Переклад термінології військової психології є складним завданням, оскільки багато термінів цієї галузі мають культурні та мовні особливості, які важко передати іншою мовою без втрати змісту [21, с. 75]. Лексика військової психології, як правило, охоплює такі ключові елементи:

1. Терміни, що описують стани та розлади: Наприклад, такі поняття як «посттравматичний стресовий розлад» (ПТСР) можуть мати відмінні значення у різних мовних контекстах. Важливо враховувати культурні особливості в розумінні таких станів [15, с. 16].

2. Метафоричні вислови та фразеологізми: Багато термінів військової психології, таких як «бойовий стрес» або «психологічний бар'єр», мають метафоричний характер і можуть вимагати пояснення при перекладі, оскільки прямий переклад може не повністю розкрити зміст [23, с. 59].

3. Абревіатури та акроніми: Військова психологія активно використовує абревіатури, які можуть мати різні значення залежно від контексту. Наприклад, ПТСР в англійській мові передається як PTSD (Post-Traumatic Stress Disorder). При перекладі важливо не тільки адаптувати акроніми, але й враховувати особливості сприйняття цих термінів носіями іншої мови [18, с. 57–59].

4. Терміни з військовою конотацією: Психологічна лексика військових часто включає слова з військовими конотаціями, що можуть бути відсутніми в інших сферах. Наприклад, «психоло-

гічна атака» або «емоційна мобілізація» потребують пояснення в іншомовному контексті [14, с. 56].

5. Синонімія та варіативність: Часто один і той самий термін може мати декілька варіантів перекладу, що може заплутати читача. Наприклад, «combat stress» можна перекласти як «бойовий стрес» або «стрес бойових дій», що вимагає від перекладача вибору найбільш доречного варіанту залежно від контексту [13, с. 168].

Завдання перекладача – це не лише адекватне передавання змісту термінів, але й врахування специфіки аудиторії, культурних відмінностей і прагматичного контексту.

Аналіз останніх досліджень, присвячених лексичним особливостям перекладу термінології військової психології, показує, що переклад цієї специфічної лексики пов'язаний з численними викликами. Це зумовлено наявністю вузькоспеціалізованих термінів, які вимагають високої точності та відповідності між різними мовами, а також необхідністю передавати культурний контекст і семантичні відтінки, що є важливими в психологічній та військовій сферах.

1. Специфіка та труднощі термінології. Військова психологія поєднує терміни обох дисциплін – військової справи та психології. Такі терміни мають різну лексичну природу, що впливає на точність і відповідність перекладу. Деякі дослідники відзначають, що такі терміни часто не мають прямих еквівалентів в іншій мові, тому важливим є контекст і адаптація, а не буквальний переклад [22, с. 384].

2. Еквівалентність і адекватність перекладу. У військовій психології певні терміни, як-от «бойовий стрес», «посттравматичний стресовий розлад» (ПТСР), «психологічна стійкість», мають вже встановлені переклади, проте зустрічаються нові терміни, що потребують розробки узгоджених підходів до перекладу.

3. Запозичення та калькування. Деякі дослідження пропонують використовувати запозичення чи калькування для збереження лексичного значення термінів. Однак це не завжди працює для військової психології, оскільки деякі поняття можуть мати різне сприйняття і культурне значення, що впливає на сприйняття змісту тексту [25, с. 274].

4. Культурно-мовні особливості. Військова психологія в різних країнах може мати свої акценти, що впливає на термінологію. Наприклад, концепції психологічної підтримки та реабілітації військовослужбовців можуть відрізнятися у США та Україні, що вимагає обережного підходу до перекладу, щоб не спотворити смисл [6, с. 179].

5. Контекстуальна адаптація. Дослідники акцентують на тому, що важливо не лише перекладати терміни, а й адаптувати їх до контексту іншої мови. Це особливо важливо для термінів, що описують емоційний стан або поведінку, адже від їхнього розуміння залежать тактичні й психологічні рішення [9, с. 29].

Загалом, дослідження підкреслюють необхідність створення глосаріїв та спеціалізованих словників для військової психології, а також узгодження термінів на міжнародному рівні для забезпечення єдності в науковому та професійному середовищах.

Лексичні особливості перекладу військової психологічної термінології охоплюють численні аспекти, зокрема: адаптацію значень військових термінів, обмеженість відповідників у мові перекладу, а також вплив військового контексту та професійного сленгу.

Серед ключових викликів є необхідність точного передавання смислових і стилістичних особливостей військових понять, оскільки терміни в цій галузі часто відрізняються змістом залежно від контексту їх використання [14, с. 29]. Такі терміни можуть містити не тільки номінативні значення, але й висловлювати специфічні емоційні та психологічні аспекти бойової обстановки. Це потребує інколи використання калькування, адаптаційних стратегій або навіть створення нових термінів, особливо під час перекладу для потреб військових і цивільних фахівців у межах НАТО та інших міжнародних організацій [4, с. 392].

Зважаючи на швидкі зміни в галузі військової психології, особливо в умовах війни в Україні, з'являється нова лексика, яку важко адекватно передати іншими мовами без втрати змісту. Ця нова лексика є результатом необхідності описати складні процеси, пов'язані з переживанням травми, психологічною підтримкою військових, реабілітацією ветеранів, а також їх інтеграцією в мирне життя. Це ставить виклик перед перекладачами, оскільки вони повинні мати не лише глибоке розуміння термінології, але й знати контекст використання цих термінів в умовах реальних бойових ситуацій.

Формулювання цілей статті (постановка завдання):

1. Дослідити специфічні поняття та терміни військової психології, які вимагають особливої уваги у процесі перекладу.

2. Виявити можливі проблеми та труднощі, пов'язані з перекладом військово-психологічної термінології.

3. Визначити основні методи дослідження. В роботі передбачено використання методів порівняльного аналізу, лексико-семантичного аналізу, а також аналізу контексту для визначення особливостей та точності перекладу військових психологічних термінів.

Виклад основного матеріалу.

1. Специфіка термінів військової психології. Військово-психологічна термінологія містить низку специфічних понять, які стосуються психічного стану, поведінки, мотивації та адаптації військовослужбовців. Важливо відзначити, що терміни, які позначають психологічні явища, можуть мати різне трактування залежно від країни, культури чи військової традиції [27, с. 275].

2. Еквівалентність та адекватність. Одним з головних викликів у перекладі є досягнення еквівалентності, коли терміни не завжди мають точні відповідники в іншій мові. Наприклад, такі терміни як "combat stress" чи "post-traumatic stress disorder" мають культурно і соціально обумовлене трактування, яке може відрізнятися в різних мовах [17, с. 7].

3. Адаптація та контекстуальність. Часто для досягнення зрозумілості перекладу перекладачі використовують адаптацію термінів, враховуючи контекст, в якому застосовується термін, а також цільову аудиторію [7, с. 56].

Лексичні особливості перекладу термінології військової психології визначається зростаючою потребою в адекватному перекладі текстів, пов'язаних із військовою психологією. Це обумовлено такими факторами:

1. Інтенсивність міжнародного співробітництва в галузі оборони та безпеки, де використовується значна кількість військової термінології. Коректний переклад дозволяє ефективно обмінюватися інформацією між військовими та науковими установами різних країн [23, с. 276].

2. Зростання ролі військової психології як науки, що спрямована на підтримку психічного здоров'я військовослужбовців, забезпечення їх готовності до виконання службових обов'язків та психологічного відновлення після стресових ситуацій [13, с. 173]. Військова термінологія потребує особливої уваги, адже багато термінів є вузькоспеціалізованими, їх значення часто залежить від контексту. Наприклад:

– *Engagement може означати «військовий бій» або «зіткнення» між ворожими силами, але в іншому контексті може означати загальну «взаємодію» чи «операцію».*

– *Cover може стосуватися укриття від вогню противника, але також може означати підтримку підрозділів або прикриття вогнем.*

– *ROE (Rules of Engagement)* – це конкретні інструкції, які визначають, коли і як військові можуть застосовувати силу.

– *Fire Support* означає вогневу підтримку, яка надається підрозділам для виконання завдання [4, с. 273–278].

3. Складність перекладу військових психологічних термінів, пов'язана з культурними та лінгвістичними відмінностями. Психологічні поняття мають різні конотації в різних мовах, що ускладнює досягнення точності перекладу та вимагає ретельного підбору еквівалентів.

Ось деякі основні терміни англійською мовою, які використовуються у військовій психології, з їх українськими еквівалентами. Ось деякі основні терміни англійською мовою, які використовуються у військовій психології, з їх українськими еквівалентами [15, с. 25]:

1. *Combat stress* – бойовий стрес. Психологічний стрес, що виникає під час або після бойових дій.

2. *PTSD (Post-Traumatic Stress Disorder)* – пост-травматичний стресовий розлад (ПТСР). Психічний розлад, який розвивається після переживання або спостереження травматичних подій.

3. *Morale* – моральний дух. Стан бойового настрою військовослужбовців, їхній психологічний стан.

4. *Resilience* – стійкість. Здатність до швидкого відновлення психологічного стану після стресу чи травми.

5. *Operational fatigue* – оперативна втома. Фізичне та психологічне виснаження, що виникає через тривалі операції.

6. *Shell shock* – контузія, шок від артилерійського обстрілу. Термін, що раніше використовувався для опису симптомів ПТСР у солдатів під час Першої світової війни.

7. *Psychological operations (PsyOps)* – психологічні операції. Спеціальні заходи, спрямовані на вплив на психологічний стан ворога або мирного населення.

8. *Critical Incident Stress Debriefing (CISD)* – розбір критичних інцидентів. Процедура зниження стресу після участі у надзвичайній ситуації.

9. *Cognitive Behavioral Therapy (CBT)* – когнітивно-поведінкова терапія (КПТ). Метод психотерапії, що використовується для лікування ПТСР та інших розладів.

10. *Acute stress reaction* – гостра стресова реакція. Психологічна реакція, яка виникає одразу після травматичної події.

11. *Combat readiness* – бойова готовність. Психологічна та фізична готовність до виконання бойових завдань.

12. *Counseling* – консультування. Процес надання психологічної допомоги.

13. *Depression* – депресія. Психічний розлад, що характеризується пригніченим настроєм і зниженням життєвої активності.

14. *Traumatic brain injury (TBI)* – черепно-мозкова травма (ЧМТ). Пошкодження мозку внаслідок зовнішнього фізичного впливу.

15. *Stress inoculation training (SIT)* – тренування з протидії стресу. Техніка підготовки військових до стресових ситуацій.

16. *Burnout* – вигорання. Стан емоційного, психічного та фізичного виснаження, що виникає через тривалий стрес.

17. *Adjustment disorder* – адаптаційний розлад. Психологічний розлад, що виникає у відповідь на значні зміни або стресові події.

4. Зростання кількості наукових досліджень та літератури з військової психології, що потребує перекладу. Доступність такої інформації є важливою для покращення методів підготовки та реабілітації військових кадрів у різних країнах.

Враховуючи всі ці аспекти, дослідження лексичних особливостей перекладу термінології військової психології є актуальним, оскільки сприяє покращенню комунікації, розумінню культурних відмінностей та забезпеченню якісного перекладу для потреб військової діяльності.

Переклад термінології військової психології є складним завданням через наявність специфічних лексичних та семантичних особливостей. Військова психологія – це галузь, що вивчає психологічні аспекти поведінки, адаптації та стресу військових у бойових та екстремальних умовах. Основні лексичні особливості перекладу цієї термінології включають [9, с. 61]:

1. Специфічність термінів.

Багато термінів військової психології мають специфічне значення, яке може значно відрізнятися від цивільної психології. Наприклад, «бойовий стрес» має особливу конотацію, пов'язану саме з умовами війни, тоді як загальний термін «стрес» вживається у більш широкому сенсі.

2. Адаптація культурно обумовлених понять.

Деякі терміни, які вживаються в англійській літературі, можуть не мати прямих еквівалентів в українській мові, тому вимагають адаптації або створення нового терміну. Наприклад, "post-traumatic stress disorder" (ПТСР) часто перекладається як «посттравматичний стресовий розлад». Але в деяких контекстах для точності важливо використовувати більш адаптовані словосполучення, які відображають особливості бойового досвіду [12, с. 68].

3. Вживання калькування та запозичень.

У випадках, коли перекладне слово ще не усталене або відсутнє в українській мові, вдаються до калькування (дослівного перекладу) або запозичень. Наприклад, термін "combat fatigue" може перекладатися як «бойова втома» або «втома від бою».

4. Трансформації у перекладі.

Перекладачі часто застосовують трансформації, щоб зберегти смисловий акцент. Наприклад, термін "resilience" часто перекладають як «психологічна стійкість», що відповідає його суті в контексті військової психології, хоча буквально це слово означає «стійкість» чи «опірність».

5. Використання контекстуальних синонімів.

Деякі терміни можуть мати декілька еквівалентів, залежно від контексту. Наприклад, термін "survivor guilt" може бути перекладений як «почуття провини уцілілого» або «вина вижившого», залежно від контексту.

6. Точність передачі значення.

Оскільки військова психологія вивчає критично важливі питання, точність перекладу відіграє велику роль. Помилка в передачі термінів може призвести до непорозуміння або до неправильного тлумачення діагнозів і методів лікування [18, с. 549].

Отже, переклад термінології військової психології потребує глибоких знань у військовій справі, психології та майстерності перекладу спеціалізованих термінів.

Військова психологія як галузь науки досліджує психічні, емоційні та поведінкові аспекти військовослужбовців у різноманітних умовах служби. Ця сфера використовує специфічну термінологію, яка відображає як загальні психологічні поняття, так і специфічні аспекти, пов'язані з умовами військової діяльності. Переклад такої термінології викликає певні труднощі через необхідність передачі не тільки базового значення, але й конотацій, пов'язаних з культурою та контекстом використання термінів [11, с. 42].

Основні труднощі перекладу військово-психологічної термінології. Основними *факторами*, що ускладнюють переклад термінів військової психології, є такі:

1. Семантична насиченість – багато термінів мають широке значення і можуть включати різні психологічні аспекти. Наприклад, термін **"combat stress"** може бути інтерпретовано як стрес, викликаний бойовими діями, однак його повний зміст передає складне поєднання психологічних станів, таких як страх, напруженість і виснаження [12, с. 69].

2. Культурно-історичні аспекти – у деяких країнах військові терміни мають глибокий зв'язок з історичними подіями та національними цінностями, що може змінювати сприйняття слова. Наприклад, "PTSD" (post-traumatic stress disorder), що в українській мові перекладається як «посттравматичний стресовий розлад», може мати різне сприйняття залежно від військових традицій та культурних особливостей [7, с. 143].

3. Синтаксичні відмінності – структура англійських та українських речень інколи ускладнює точний переклад. Наприклад, англійські терміни часто мають форму складних іменників, таких як "stress inoculation training"* , який в українському перекладі може бути складно передати у тій самій структурі. Найчастіше цей термін перекладається як **«навчання стійкості до стресу»* [5, с. 154].

Методи перекладу військово-психологічних термінів

1. Калькування – це передача терміну шляхом перекладу його елементів. Наприклад, термін "stress resilience" часто перекладається як «стійкість до стресу», де калькуються складові частини терміна.

2. Адаптація – іноді термін потрібно адаптувати, щоб він краще відповідав українському лексичному контексту. Наприклад, "survival psychology" доцільніше перекладати як «психологія виживання», ніж дослівно як «психологія виживання в екстремальних умовах».

3. Транскрипція або транслітерація – у випадках, коли термін не має прямого еквівалента, його можна передати за допомогою транскрипції. Наприклад, "debriefing"* часто передають як «дебріфінг», що зберігає форму оригінального терміна.

Наукові результати. Аналіз лексичних особливостей показав, що для точного перекладу термінів військової психології необхідний комплексний підхід, який враховує не тільки буквально значення слів, а й їхній культурний та емоційний підтекст. Також важливо враховувати специфіку цільової аудиторії: психологів, військових або широкого загалу. Застосування адаптивних методів перекладу дозволяє не тільки зберегти точність, але й підвищити доступність інформації для української аудиторії, що має особливе значення в умовах актуальних викликів для українського війська та ветеранів.

Лексичні особливості перекладу термінології військової психології є важливою темою для дослідження, оскільки точність і адекватність перекладу мають велике значення в контексті

міжкультурного обміну інформацією, особливо в сфері, де важливі специфічні терміни та поняття. Дослідження в цій галузі може підсумовувати кілька важливих аспектів:

Висновки.

1. Специфіка військової психології: Військова психологія має ряд термінів, які не завжди мають точні відповідники в іншомовних системах, що ускладнює їх переклад. Деякі терміни можуть бути адаптовані або змінені відповідно до культурних чи соціальних особливостей країни-цільової аудиторії.

2. Необхідність точності: Переклад термінів військової психології вимагає високого рівня точності, оскільки неправильне трактування термінів може призвести до некоректних дій або хибних висновків у практиці.

3. Використання кальок і неологізмів: У разі відсутності прямого перекладу терміна, часто використовують кальки (переклад елементів слова) або створюють нові слова, що можуть викликати певні труднощі у розумінні.

4. Контекстуальність: Переклад військової психології також залежить від контексту, оскільки тер-

міни можуть мати різні значення залежно від ситуації (наприклад, «стрес» або «командна поведінка»).

Перспективи подальшого дослідження:

1. Інтердисциплінарний підхід: Для вдосконалення перекладу термінів військової психології варто застосовувати міждисциплінарний підхід, поєднуючи знання лінгвістики, психології та військових наук. Це допоможе розробити ефективні методи перекладу та адаптації.

2. Автоматизація перекладу: Розвиток сучасних технологій, зокрема штучного інтелекту, може сприяти автоматизації перекладу, що дозволить створювати більш точні системи для перекладу термінів і фраз у сфері військової психології.

3. Формування уніфікованої термінології: Важливим кроком є створення міжнародної уніфікованої термінології в сфері військової психології, що дозволить мінімізувати труднощі перекладу та забезпечить узгодженість термінів у міжкультурному контексті.

4. Збільшити кількість досліджень, що зосереджуються на термінологічних аспектах в конкретних військових ситуаціях, з урахуванням сучасних викликів та нових реалій.

Список літератури:

1. Акоп'янц Н.М., Ворожбіт М.Ю. Лексико-стилістичні особливості перекладу англomовних текстів ЗМІ на українську мову. Вісник НТУ «ХПІ». 2015. С. 59–63.
2. Алексенко С.Ф. Конкретно-наукові методи лінгвістичних досліджень: методичні рекомендації для студентів 1 курсу магістратури факультету іноземної та слов'янської філології. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2020. 44 с.
3. Балабін В.В. Сучасний американський військовий сленг як проблема перекладу : автореф. Дис. канд. філол. наук : 10.02.16. Київ, 2002. 24 с.
4. Балабін В. В. Теоретичні засади військового перекладу в Україні : монографія. Київ : Логос, 2018. 492 с.
5. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Академія, 2004. 342 с.
6. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. 2-е вид., доп. Київ : ВЦ «Академія». 2009. 376 с.
7. Біла книга 2017: Збройні сили України / Міністерство оборони України. Київ, 2018. 157 с. URL: http://shron3.chtyvo.org.ua/Ministerstvo_oborony_Ukrainy/Bila_knyha_2017_Zbroini_Syly_Ukrainy.pdf (дата звернення 13.11.2024)
8. Біла книга 2018: Збройні сили України / Міністерство оборони України. Київ, 2019. 172 с. URL: <http://www.mil.gov.ua/content/files/whitebook/WB-2018.pdf> (дата звернення 13.11.2024).
9. Борисенко Н.Д. Методика проведення наукових досліджень: навчально-методичний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2010. 64 с.
10. Вельбой І.В., науковий керівник Плетенецька Ю.М. Відтворення англomовних військових неологізмів в перекладі українською мовою на матеріалі Інтернет-статей. «Розвиток науки та техніки: виклики сучасності»: матеріали СХХХІ Міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції. м. Чернівці, 22 вересня 2023 року. С. 28–32.
11. Вельбой І.В., науковий керівник Плетенецька Ю.М. Переклад сучасної англomовної військової термінології на матеріалі Інтернет-статей. «Розвиток науки та техніки в умовах воєнного стану»: матеріали СХХІІІ Міжнар. наук.–практ. інтернет-конференції. м. Житомир, 3 травня 2023 року. С. 42–46.
12. Висоцька О.Л. Науковий дискурс у сучасних лінгвістичних дослідженнях. «Молодий вчений». 2018. № 8 (60). С. 65–70.
13. Волощук Ю., Жмаєва Н. Специфіка перекладу англomовних новинних текстів українською мовою (на матеріалі новинних текстів ОБСЄ). Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського. 2020. № 31. С. 164–181.

14. Габідулліна А.Р., Колесніченко О.Л. Методологія сучасних лінгвістичних досліджень: навчальний посібник. Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2019. 322 с.
15. Гарник І.В. Типологія перекладацьких трансформацій: навчально-методична розробка на базі англійської мови. К. : МЛП, 2001. 27 с.
16. Гриценко С. Мовні інновації російсько-української війни 2022. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Вип. 32. Ч. 2. 2022. С. 9–13.
17. Гуржій О.І. Проблемні питання сучасної української воєнної термінології / О.І. Гуржій, Р.І. Пилявець // Воєнні конфлікти другої половини ХХ століття. К., 2004. С. 6–8.
18. Карабан В. І., Мейс Дж. Переклад з української мови на англійську мову : навчальний посібник-довідник для студентів вищих закладів освіти. Вінниця : НОВА КНИГА, 2003. 608 с.
19. Корольова Т. Військовий дискурс та особливості його перекладу / Тетяна Корольова, Ростислав Соріч, Ольга Александрова // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського : Лінгвістичні науки : зб. наук. праць. Одеса : Інформаційновидавничий центр університету ім. К. Д. Ушинського, 2021. № 33. С. 369–387.
20. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця : Нова книга, 2003. 448 с.
21. Левченко Т. Суржик як засіб пейоративної оцінки у мові засобів масової комунікації. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія». 2020. Вип 85. С. 72–76.
22. Ливицька І. Науковий дискурс: рівні та особливості аналізу. Наукові записки. Серія: філол. науки. Вип. 96 (1). 2011. С. 381–385.
23. Лук'янець В.С., Кравченко О.М., Озадовська Л.В. Сучасний науковий дискурс: Оновлення методологічної культури. К., 2000. 304 с.
24. Мартинюк А.П. Конструювання тендеру в англійському дискурсі. Х.: Константа, 2004. 292 с.
25. Українсько-англійський словник лінгвістичної термінології / Л. В. Коломієць, О. Л. Паламарчук, Г. П. Стрельчук, М. В. Шевченко. – Київ: Освіта України, 2013. – 455 с.
26. Фурсіна Н. А. Дискурс сучасного військового конфлікту. Полікомплексні війни. Економіка та держава. – 2019. – № 4. – С. 112–118.
27. Шкута О. Г. Відтворення військової термінології українською мовою (на матеріалі сучасних публіцистичних текстів). Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Філологія, педагогіка, психологія. – 2017. – Вип. 34. – С. 273–277.

Voitenko M. V., Kotovska O. V. LEXICAL PECULIARITIES OF MILITARY PSYCHOLOGY TERMINOLOGY RENDERING IN THE TRANSLATION PROCESS

The article is devoted to the need to accurately convey the semantic and stylistic features of concepts in the field of military psychology, since terms in this field often differ in meaning depending on the context of their use. Translation, as one of the types of language activity, is a process of adequate and complete transmission of thoughts expressed in one language by means of another language. Adequate and complete translation conditions the correct, accurate and complete transmission of the features and content of the original and its language form, taking into account all the features of the structure, style, vocabulary and grammar. The main problem of translating terms is that military terminology can have several translation options, since the terms are divided into unambiguous and multi-valued. Various abbreviations and abbreviations, which mostly do not have equivalents in the translated language, deserve no less attention during the oral or written translation of military-related texts. Terminology can contain not only nominal meanings, but also express specific emotional and psychological aspects of the combat situation. Interpretation sometimes requires the use of calibration, adaptation strategies, or even the creation of new terms, especially when translating for the needs of military and civilian professionals. In this article, we explore the specific concepts and terms of military psychology that require special attention in the translation process; we identify possible problems and difficulties associated with the translation of military psychological terminology. We define the main research methods. The study involves the use of comparative analysis, lexical and semantic analysis, and context analysis to determine the peculiarities and accuracy of the translation of military psychological terms. We draw attention to the fact that the translation of military psychology terms requires a high level of accuracy, since misinterpretation of terms can lead to incorrect actions or false conclusions in practice.

Key words: *military psychology, equivalence and adequacy of translation, borrowing, calquing, metaphors, phraseological expressions, military connotations, transformation, contextual synonyms.*